

VIDNE LASTNOSTI ČEBEL – VAŽNI MORFOLOŠKI ZNAKI ZADKOV ČEBEL IN TROTOV

JANEZ POKLUKAR,

Kmetijski inštitut Slovenije

Zadkovi obročki čebel in troto

Barva zadkovih obročkov

Barva zadkovih obročkov je najbolj viden in najbolj določljiv znak pasemske pripadnosti čebel. Woyke navaja, da obarvanost zadkovih obročkov pogojujejo trije geni:

- gen za rumeno barvo (y),
- gen za temno barvo (ybl),
- gen za temno barvo troto (yac).

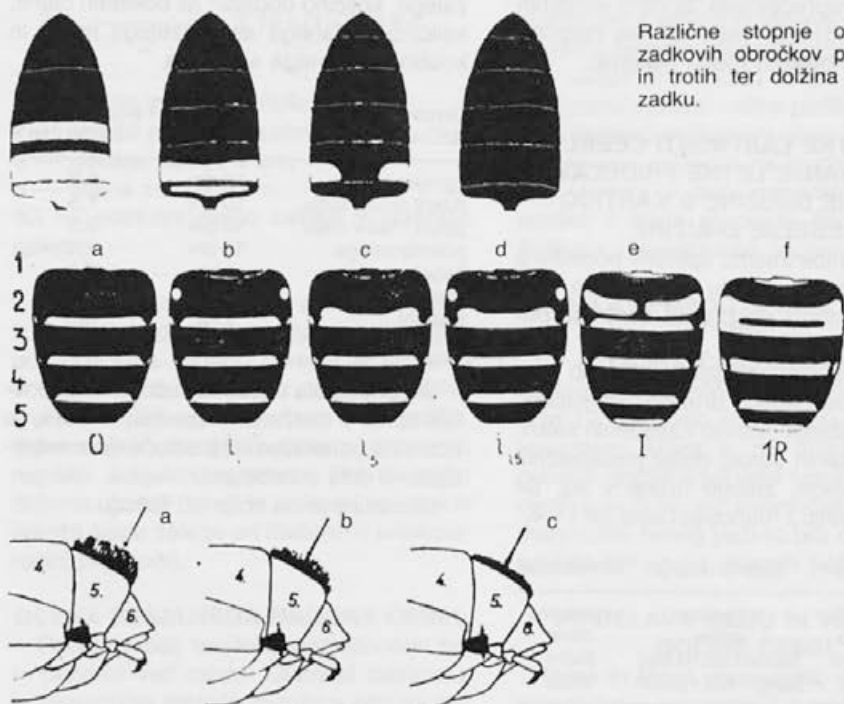
Izraženost teh treh genov modificira 6–7 poligenov z več alternativnimi alelami za svetlejšo in temnejšo barvo zadkovih prstanov.

Pri italijanski čebeli *A. m. ligustica* opazimo 1–3 rumene oziroma oranžne prstane, pri kranjski in severni temni čebeli pa teh praviloma ni. Zadkovi obročki naj bi bili

praviloma pri kranjski čebeli enotne sive barve, dopustni so rjavkasti odtenki prvega zadkovnega obročka. Ruttner pravi, da je za kranjsko čebelo dopustno do 5 odstotkov čebel z rjavim prvim obročkom. Za rod sklenar iz Avstrije celo velja, da ima povprečno vsaka trideseta čebela en obroček usnjeno rjave barve.

Večkrat letno ugotavljamo barvo zadkovih obročkov čebel. Povprečna vrednost razreda v čebelji družini je barvni indeks.

Delež rumenih čebel v čebelji družini ocenimo s pomočjo razpredelnice barvnega indeksa. V kolone pod narisanimi zadki vpišemo ocenjeno število predstavnic na polnem satu. Dosedanje izkušnje kažejo, da je diferenciacija čebel na podlagi barve zadkovih obročkov precej lažja v pomladno-poletni dobi kot pa v jesensko-zimskem času.

Po Ruttnerju je ocena barv zadkovih obročkov pri trojih mnogo bolj zanesljiva od barvnega indeksa čebel. Barvo trovov ugotavljamo v pomladno-poletnem obdobju v zgodnjih popoldanskih urah, ko so v panju le mlajši troji.

Obarvanost obročkov na zadku trovov: a – temen obroček; b, c, d – barvne pege različnih velikosti; e – velike svetle pege; f – bel dvojni prstan. Majhne bele točke stransko od dihalnih odprtnic na zadku trovov se često pojavljajo pri trojih kranjske čebele (b), vendar so zaradi gostih dlačic težko opazne. Troji z obliko (c) so pogosti pri severni temni čebeli. Trot z zadkom v tipu (d) je križanec z italijansko čebelo (e), (f).

3) Iz razpredelnice barv zadkovih obročkov trovov izhaja, da so za nadaljnje plemo primerne le matice, ki zalegajo trote v tipu (a) in (b). Vse ostale oblike (c), (d), (e), (f) kažejo pasemsko neustreznost matice. Zanimivo je, da so troji iz skupine (b) očetje čebel z usnjeno – rjavo barvo prvega zadkovega obročka.

Širina poraščenosti zadkovih prstanov z dlačicami

Na območjih, kjer se prepletajo čebele kranjske pasme in severne temne čebele, je eden od najbolj primernih morfoloških znakov za ločevanje obeh pasem čebel širina poraščenosti zadkovih obročkov z dlačicami, na kratko, širina obročkov. Širino obročkov ocenimo ob pregledu čebel na satju.

Širina zadkovih obročkov pri čebelah delavkah: (a) – ozek, (b) – srednji, (c) – širok.

Dolžina dlačic na petem zadkovem obročku

Dolžina dlačic na petem zadkovem obročku: (a) – dolge, (b) – srednje, (c) – kratke.

Ruttner navaja, da je dolžina dlačic na petem zadkovem obročku eden od najbolj zanesljivih znakov za ločevanje med severno temno in kranjsko čebelo. Severna temna čebela ima znatno daljše dlačice (2/3 tip (a), 1/3 tip (b), kranjska čebela ima krajše dlačice (1/3 tip (b), 2/3 tip (c)).

Literatura je na voljo pri avtorju.

Izkušnje čebelarjev

ALI NAJ ŠE ČEBELARIMO?

IVAN KRAJNC

Vsaka ljubezen gre skozi želodec, pravijo stari ljudje. Tudi čebelarstvo pri tem ni izjema. Če bo čebelar za svoje delo na koncu leta imel namesto dobička veliko izgubo, bo dobro premislil, kaj se mu splača: ali živeti s čebelami ali brez njih. Za hobi bo pač imel dva ali tri panje, ostalo pa bo opustil.

Čebelarjenje na stalnem mestu je vedno slabše, in čeprav pomagamo čebelarjem s poukom, tečaji, predavanji in čebelarскими knjigami, je uspeh leto za letom slabši. Površine s čebeljo pašo se stalno manjšajo, medoviti plevel po njivah in travnikih uničujejo s škropljenjem. Le gozdovi čebelam še

nudijo zavetje in pogoje za njihov obstoj. Koliko zemljišč porabijo za nove stavbe? K temu dodajmo še nevarne čebelje bolezni, ki vsako leto izpraznijo mnogo čebelnjakov. Na čebelarstvo zelo neugodno vplivajo tudi nizke cene medu. Vse drugo se stalno draži, le cena medu naj bo vedno nizka ali naj se še niža. Dostikrat se sliši, da čebelarja med nič ne stane, saj ga da narava, čebele pa ga nanosijo zastonj. Pravijo celo, da je to zaslužek brez dela. Prav zaradi tega se marsikateri čebelar sprašuje, ali se splača čebelariti ali naj vse skupaj opusti. Še posebno, če pride izredno slaba letina, kot je letošnja, ki je ponekod